

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเสพยาของเยาวชน
ที่ศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 จังหวัดอุบลราชธานี

Factor associate with drug behaviors of adolescent at children and adolescent
training center zone 5 Ubon Ratchathani Province.

คณิตา วงศ์ชาลี*

Kanita wongchalee*

กมลมาลย์ วิรัตน์เศรษฐสิน**

Kamonman Virutsetazin**

ธาดา วิมลวัตรเวที***

Thada Wimonwatwatee***

Abstract

The purposes of this retrospective case-controlled study were to study with drug abuse behaviors and to study factors influencing drug abuse behaviors of adolescents at children and adolescent training center, zone 5, Ubon Ratchathani Province. The subjects were males, consist of 67 subjects with drug abuse behaviors at children and adolescent training center, zone 5, Ubon Ratchathani Province ,to be a case group, and 115 subjects without drug abuse behaviors at Kukan School, Srisakes Province ,to be a control group. The subjects in the case group were selected by purposive sampling, the subjects in the control group were selected by stratified random sampling. The data were collected by a self – administered aquestionaire , based on PRECEDE Model. The data was analysed through percentage, mean, standard deviation, and Binary Logistic Regression.

Results were as follows:

1. Adolescent at children and adolescent training center, zone 5, Ubon Ratchathani Province use glue, thinners and benzene 68.65 %,14.92% and 13.43 % respectively. The characters of inhalants were 82.08 % used plastic bag, 35.82 % inhaled 1 day continuously , 43.28 % inhaled 3 times a day and 43.28 % inhaled within 1 hour.

2. Age and chance to contact inhalants enables to predict drug abuse behaviorsvariation with a power of prediction 52.70% at .05 level of statistically significance.

Keywords : **drug abuse behaviors**

* บัณฑิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัย

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประธานควบคุมปริญาานิพนธ์

*** รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรรมการควบคุมปริญาานิพนธ์

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบบ Case – Control Study เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเสพยาสูบ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเสพยาสูบของเยาวชนที่ศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นเยาวชนเพศชายที่เสพยาสูบที่ศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 จังหวัดอุบลราชธานี (Case) 67 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง และกลุ่มที่ไม่เคยเสพยาสูบในโรงเรียนชุมชน จังหวัดศรีสะเกษ (Control) 115 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามที่ประยุกต์ตามกรอบแนวคิด PRECEDE วิเคราะห์ข้อมูลโดย การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติกแบบสองค่า ผลการวิเคราะห์มีดังนี้

1. พฤติกรรมการเสพยาสูบ กลุ่มตัวอย่างใช้กาว ทินเนอร์และเบนซิน ร้อยละ 68.65, 14.92 และ 13.43 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 82.08 มีวิธีการเสพโดยการใส่ถุงพลาสติก ร้อยละ 35.82 เสพติดต่อกันนาน 1 วัน ร้อยละ 43.28 เสพวันละ 3 ครั้ง และร้อยละ 43.28 เสพครั้งละไม่เกิน 1 ชั่วโมง

2. ผลการทดสอบตามสมมติฐาน พบว่า อายุและโอกาสในการสัมผัสสารระเหย สามารถร่วมอธิบายความผันแปรของพฤติกรรมการเสพยาสูบของเยาวชนได้ร้อยละ 52.70 (Nagelkerke $R^2 = 0.527$) และพบว่า อายุและโอกาสในการสัมผัสสารระเหยส่งผลต่อการเพิ่มโอกาสในการเสพยาสูบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : พฤติกรรมการเสพยาสูบ

ภูมิหลัง

ปัญหาการแพร่ระบาดของสารเสพติดเป็นปัญหาที่สำคัญของโลก ที่ก่อให้เกิดภัยร้ายแรงทั้งต่อทรัพยากร เศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ ประเทศไทยประสบปัญหาสารเสพติดหลายชนิด ที่พบบ่อยได้แก่ ผิ่น ยาบ้า มอร์ฟีน กัญชา เฮโรอีน สารระเหย เป็นต้น ในการศึกษาเชิงวิจัย พบว่าเมื่อสิ้นปี พ.ศ.2536 มีผู้ติดยาเสพติดอย่างน้อย 1.27 ล้านคน และมีผู้ติดยาเสพติดมากที่สุด คือ ประมาณ 0.41 ล้านคน หรือร้อยละ 32 ของผู้ติดยาเสพติดทุกประเภท (ทิพาวดี เอมะวรรณนะ. 2545: 22) ประเทศไทยพบว่าผู้เสพติด มีการนำทินเนอร์มาสูดดมเป็นครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ.2520 ที่จังหวัดเชียงราย มีเด็กนักเรียนและวัยรุ่นซื้อสารระเหยขวดเล็กๆ จากร้านขายของทั่วไปมาสูดดม พระราชกำหนดป้องกันการใช้ สารระเหย พ.ศ. 2533 ระบุชัดห้ามมิให้ผู้ใดขายสารระเหยแก่ผู้มีอายุไม่เกิน 17 ปี สามารถหาซื้อได้ตามร้านค้าทั่วไปในชุมชน ร้านซ่อมจักรยาน ร้านปะยาง ร้านของชำ ร้านวัสดุก่อสร้าง ซึ่งมีราคาถูกเพียง 10-20 บาท และได้ถูกนำมาใช้ในการประกอบอาชีพหลายประเภท เช่น ช่างทาสี ช่างเครื่องยนต์ ช่างซ่อมรองเท้า ช่างไม้ เป็นต้น ผู้ประกอบอาชีพเหล่านี้ มักจะติดยาเสพติดโดยไม่รู้ตัว แต่กลุ่มที่พบปัญหามากที่สุด คือ กลุ่มเด็กและเยาวชน ที่ติดยาเสพติดมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จากสถิติผู้ป่วยยาเสพติดประเภทสารระเหยของโรงพยาบาลธัญญรักษ์ปี 2550 พบผู้ป่วยทั้งหมด 137 คน เป็นเยาวชนอายุ 15-19 ปี จำนวน 37 คน ซึ่งเป็นช่วงอายุที่พบมากที่สุด (โรงพยาบาลธัญญรักษ์. 2550: ออนไลน์) จากการสำรวจระดับชาติของประเทศ

สหรัฐอเมริกา โดย National Household Survey on Drug Use & Health ในปี ค.ศ.1985 ในช่วงชีวิตของแต่ละคน พบว่าผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 12 ปีขึ้นไปเคยผ่านการใช้สารระเหยเสพติดมาแล้วถึง 1,516,000 คน และการสำรวจครั้งล่าสุดเมื่อปี ค.ศ.2004 พบว่าผู้ที่มีอายุ 12 ปีขึ้นไป เคยผ่านการใช้สารระเหยมาแล้วถึง 22,798,000 คน เพิ่มขึ้นจากปี ค.ศ.1985 ถึง กว่า 20 เท่า (สมชาติ เอี่ยมอนุพงษ์. 2549: ออนไลน์)

จากรายงานของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ประจำปี 2551 จำแนกตามประเภทสารเสพติดพบว่า มีคดีความผิดเกี่ยวกับสารเสพติดให้โทษจำนวน 10,208 คน สารเสพติดที่พบมากเป็นอันดับ 1 คือ ยาบ้า ร้อยละ 57.79 (5,900 คน) รองลงมาคือ สารระเหย ร้อยละ 14.61 (1,492 คน) สารระเหยที่เด็กนิยมเสพ คือ กาว 3K กาวทารองเท้า น้ำยาล้างเล็บ แลคเกอร์ ทินเนอร์ เป็นต้น ภูมิภาคที่พบปัญหาการใช้สารระเหยมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 45.51 (679 คน) รองลงมาคือ ภาคกลาง ร้อยละ 25.07 (374 คน) ของคดีสารเสพติดทั้งหมดตามลำดับ (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. 2551: ออนไลน์) ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยในด้านต่างๆ ที่มีผลต่อการใช้สารระเหยในกลุ่มเยาวชน ในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 จังหวัดอุบลราชธานีโดยศึกษาระบบพื้นฐานทฤษฎีบุคลิกภาพของไอแซกส์ เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาคาการใช้สารระเหยของเยาวชนต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมกาเสพติดสารระเหยของเยาวชนที่ศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกาเสพติดสารระเหยของเยาวชนที่ศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 จังหวัดอุบลราชธานี

สมมุติฐานในการวิจัย

ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อและปัจจัยเสริม สามารถทำนายพฤติกรรมกาเสพติดสารระเหย

วิธีดำเนินงานวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เสพยาเสพติดด้วยวิธีคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยคัดเลือกเฉพาะเยาวชนที่มีประวัติเคยเสพยาเสพติด ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 67 คน คำนวณโดยใช้สูตรของ Kelsey (Kelsey. 1996: 327) เป็นเพศชายทั้งหมด
2. คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยเสพยาเสพติด โดยคัดเลือกเฉพาะนักเรียนชายที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 134 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามพฤติกรรมกาเสพติดสารระเหย และแบบสอบถามปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกาเสพติด

ระเหย ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับสารระเหย เจตคติเกี่ยวกับสารระเหย บุคลิกภาพด้านพฤติกรรมและบุคลิกภาพด้านอารมณ์ การหาสารระเหยได้ยากง่ายและโอกาสในการสัมผัสสารระเหย อิทธิพลของเพื่อนและอิทธิพลของครอบครัว ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปยังศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 จังหวัดอุบลราชธานี และโรงเรียนชุมชน จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อขออนุญาตจากผู้อำนวยการทั้ง 2 แห่ง เพื่อนำแบบสอบถามจำนวน 201 ฉบับ ไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ 182 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.54

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีขั้นตอนต่อไปนี้

1. ใช้สถิติพื้นฐาน แจกแจงความถี่คิดเป็น ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง
2. นำแบบทดสอบความรู้ เจตคติเกี่ยวกับสารระเหย บุคลิกภาพด้านพฤติกรรมและบุคลิกภาพด้านอารมณ์ (ปัจจัยนำ) การหาสารระเหยได้ยากง่ายและโอกาสในการสัมผัสสารระเหย (ปัจจัยเอื้อ) อิทธิพลของเพื่อนและอิทธิพลของครอบครัว (ปัจจัยเสริม) มาแจกแจงความถี่คิดเป็น ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. วิเคราะห์ตัวแปร ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม เพื่อหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเสพสารระเหย โดยการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบสองค่า (Binary Logistic Regression)

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติกแบบ Binary Logistic Regression ผู้วิจัยได้นำปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม มาวิเคราะห์หาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเสพสารระเหยของเยาวชน โดย แบบ Binary Logistic Regression วิเคราะห์ค่าน้ำหนักความสำคัญ หรือค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยโลจิสติก(B:Logistic Regression Coefficient) และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (S.E.) ทดสอบนัยสำคัญทางสถิติด้วย Wald statistic และหาค่าความน่าจะเป็นของพฤติกรรมการเสพสารระเหย (Exp(B)) ซึ่งในการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเสพสารระเหย จำนวน 10 ตัวแปร ผลการวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติกเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเสพสารระเหย พบตัวแปรที่ทำให้สัดส่วนของพฤติกรรมการเสพสารระเหยต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 2 ตัวแปร ได้แก่ อายุ และโอกาสการสัมผัสสารระเหย ดังตาราง 1

ตาราง 1 การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเสพยาเสพติดของเยาวชนที่ศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 จังหวัดอุบลราชธานี

ปัจจัย	B	S.E.	Wald	df	p	Exp(B)
อายุ	.927	.147	39.742*	1	<.001	2.526
โอกาสในการสัมผัส	1.003	.399	6.323*	1	.012	2.728
Constant	-18.639	2.755	45.786	1	<.001	.000

-2 Log likelihood = 150.793
 Chi-square = 88.702, df = 2, p < .001
 Cox & Snell R² = .386, Nagelkerke R² = .527

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 1 พบว่า เมื่อพิจารณาค่า -2 Log likelihood ของโมเดลที่มีตัวแปรอิสระ 2 ตัวแปร ปรากฏว่ามีค่า -2 Log likelihood เท่ากับ 150.793 ซึ่งน้อยกว่าค่า -2 Log likelihood ในโมเดลที่มีเฉพาะค่าคงที่หรือไม่มีตัวแปรอิสระเลย (-2 Log likelihood = 239.495) และเมื่อใช้สถิติทดสอบโมเดล ได้ค่าไค-สแควร์ เท่ากับ 88.702 แสดงว่าค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยโลจิสติกของตัวแปรอิสระทุกตัวไม่เท่ากับศูนย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Chi-square = 88.702, df = 2, p=.05) ซึ่งหมายความว่าตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเสพยาเสพติดของเยาวชน และเมื่อพิจารณาความสามารถในการทำนายของโมเดลโลจิสติก พบว่า โมเดลดังกล่าวสามารถทำนายความแปรผันของพฤติกรรมการเสพยาเสพติดร้อยละ 52.70 (Nagelkerke R² = .527) และพฤติกรรมการเสพยาเสพติด มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในแต่ละตัวแปร ตามลำดับ ค่าสัมประสิทธิ์โลจิสติกจากมากไปน้อย ดังนี้

อายุ เป็นตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์โลจิสติก เป็นลำดับรองลงมา (B = .927) ในการทำนายโอกาสในการสัมผัสสารเสพติด มีค่า Exp (B) เท่ากับ 2.529 นั่นคือ เมื่ออายุเพิ่มขึ้น 1 ปี จะสามารถเพิ่มโอกาสในการเสพยาเสพติด 2.526 เท่า

โอกาสในการสัมผัสสารเสพติด เป็นตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์โลจิสติกสูงสุด (B = 1.003) ในการทำนายโอกาสในการสัมผัสสารเสพติด มีค่า Exp (B) เท่ากับ 2.728 นั่นคือ เมื่อโอกาสในการสัมผัสสารเสพติดเพิ่มขึ้น 1 หน่วยจะสามารถเพิ่มโอกาสในการเสพยาเสพติด 2.728 เท่า

อย่างไรก็ตามพบว่าความรู้เกี่ยวกับสารเสพติดของทั้งสองกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มอยู่ในระดับควรปรับปรุง ซึ่งหลักสูตร การเรียนการสอนควรให้ความสำคัญ เนื่องจากเด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มที่พบปัญหามากที่สุด

ตาราง 2 การทำนายโอกาสในการเสพยาของเยาวชนที่ศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 จังหวัดอุบลราชธานี

ผลการทำนายโอกาสในการเสพยา			
การเสพยา	การเสพยา		
	เสพยา	ไม่เสพยา	ความถูกต้อง
เสพยา	51	16	76.12
ไม่เสพยา	22	93	80.87
รวม			79.12

จากตาราง 2 ประสิทธิภาพของสมการถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression) สามารถทำนายโอกาสในการเสพยาได้ร้อยละ 76.12 ทำนายโอกาสในการไม่เสพยาได้ ร้อยละ 80.87 ซึ่งเฉลี่ยแล้วสมการถดถอยโลจิสติกสามารถทำนายโอกาสในการเสพยาและโอกาสในการไม่สัมผัสสารเสพติดได้ ร้อยละ 79.12

อภิปรายผล

จากการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเสพยาของเยาวชน ที่ศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 จังหวัดอุบลราชธานี พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เสพยาส่วนใหญ่มีสถานะภาพเป็นนักเรียนร้อยละ 87.57 ที่เหลือร้อยละ 13.43 เคยประกอบอาชีพรับจ้างและค้าขาย กลุ่มที่เสพยามีอายุเท่ากับหรือมากกว่า 15 ปี พบมากที่สุดในช่วงอายุ 17 และ 18 ปี เฉลี่ย 17.81 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่มีการศึกษาสูงสุดระดับมัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 86.56 และส่วนใหญ่ไม่มีรายได้ร้อยละ 73.13 ที่เหลือมีรายได้ต่อวัน 151-200 บาท และ 200 บาท ร้อยละ 16.42 และ 10.45 ตามลำดับ ผลการศึกษาอภิปรายได้ ดังนี้

1. พฤติกรรมการเสพยา พฤติกรรมการเสพยาของกลุ่มตัวอย่างที่เสพยา พบว่าอายุที่เริ่มเสพยาครั้งแรกมากที่สุดอายุ 15 ปี ร้อยละ 49.25 รองลงมาอายุ 16 ปี ร้อยละ 20.90 นอกจากนี้ยังพบช่วงอายุน้อยกว่า 15 ปี ร้อยละ 16.42 สาเหตุการเสพยาจากอิทธิพลของเพื่อนและอยากลอง ร้อยละ 74.63 และ 55.22 ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของ ธวัชชัย ไทยเขียว (2526: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึงสาเหตุการสูดดมสารเสพติดของผู้ที่ติดสารเสพติดที่ถูกควบคุมที่กองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน และสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง พบว่า ผู้สูดดมสารเสพติดส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 14 – 15 ปี สอดคล้องกับ เบน (2007: 1-5) ศึกษาเหตุผลของการใช้สารเสพติดในวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มวัยรุ่นที่ใช้สารเสพติดและไม่ใช้สารเสพติด ทำการศึกษาด้วยวิธีการสำรวจ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายมีอายุเฉลี่ย 15 ปี มีสาเหตุการเสพยาจากอิทธิพลของเพื่อน อยากลอง ร้อยละ 74.63 และ 55.22 ตามลำดับ แต่การศึกษาของ ผจงจิต อินทสุวรรณ (2539: 73) พบว่าสาเหตุในการเสพยาครั้งแรกมีสาเหตุมาจากอยากลองเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือเพื่อนชวนและตามเพื่อน ร้อยละ 40.29 และ 37.32 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างที่เสพสารระเหยส่วนใหญ่ใช้สารระเหยประเภทกาวหรือที่เรียกว่า กาว 3K ร้อยละ 68.65 รองลงมาคือทินเนอร์ ร้อยละ 17.91 ซึ่งอาจเพราะระเหยได้ช้ากว่า และมีกลิ่นหอมมากกว่าทินเนอร์ วิธีการเสพส่วนใหญ่เสพโดยการใส่ถุงพลาสติก ร้อยละ 82.08 เนื่องจากผู้เสพจะสามารถพกพาได้สะดวกไม่เป็นที่สังเกตของบุคคลรอบข้าง นอกจากนี้ยังสามารถสูดดมได้โดยตรง อีกหนึ่งวิธีคือการเสพโดยการสูดดมโดยตรงจากกระป๋องหรือขวด ร้อยละ 11.94 วิธีนี้มักจะใช้กับผู้ที่สูดดมแลคเกอร์ซึ่งมีขนาดเล็ก เหมาะสำหรับการพกพาสามารถเปิดฝาขวดและสูดดมได้เลย กลุ่มตัวอย่างที่เสพสารระเหยจะเสพแต่ละครั้งติดต่อกันนาน 1 วันมากที่สุดร้อยละ 35.82 เสพติดต่อกัน 2 วัน 3 วัน และมากกว่า 5 วัน ร้อยละ 19.40, 16.42, และ 13.43 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างที่เสพสารระเหยใช้เวลาในการเสพแต่ละครั้งภายใน 1 ชั่วโมงมากที่สุด ร้อยละ 43.28 รองลงมาเสพนาน 1-2 ชั่วโมง ร้อยละ 31.34 นอกจากนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เสพสารเสพติดอื่นร่วมด้วยคือยาบ้า กัญชา หรือเฮโรอีน ร้อยละ 5.73, 46.26 และ 2.99 ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของ ดุษฎี โยเหลาและคณะ (2540: 64) พบว่ากลุ่มที่ใช้สารระเหยจำนวน 298 คน ใช้สารระเหยประเภทกาวครอบร้อยละ 80.50 ผู้เสพจะเสพแต่ละครั้งติดต่อกันนาน 1 วัน มากที่สุด ร้อยละ 35.82 รองลงมาคือ เสพติดต่อกันนาน 2 วัน ร้อยละ 19.40 และก่อนที่จะใช้สารระเหยเคยมีประสบการณ์ใช้สารเสพติดอื่นมาแล้ว โดยระบุว่า เคยใช้บุหรี่ย ร้อยละ 77.50 รองลงมาคือ เหล้า กัญชา ยาบ้า และเฮโรอีน ตามลำดับ

ผลกระทบจากการเสพสารระเหยมีดังนี้

ด้านสุขภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เสพสารระเหยมีอาการอ่อนเพลียมากที่สุด ร้อยละ 55.22 ซึ่งเป็นอาการที่เกิดขึ้นทันทีหลังจากที่สูดดมสารระเหย นอกจากนี้ผู้เสพยังรู้สึกเคลิบเคลิ้ม เวียนศีรษะ เห็นภาพหลอนได้ เนื่องจากสารระเหยจะถูกดูดซึมเข้าสู่กระแสเลือดอย่างรวดเร็ว ฤทธิ์ของสารระเหยจะทำให้เมาอยู่ได้นานระหว่าง 10-45 นาที ซึ่งทำให้ผู้เสพพยายามที่จะสูดดมต่อไปอีก เพื่อยืดระยะเวลาในการออกฤทธิ์ หลังการมีเมามากจะทำให้อารมณ์เป็นสุข ผู้เสพจะเริ่มมีอาการเซื่องซึมและง่วงนอน ฤทธิ์ในการกดประสาทส่วนกลางจะค่อยๆ หายไปภายใน 1-2 ชั่วโมง (สถาบันรัฐบุรุษ 2548: 115) รองลงมามีอาการนำหนักตัวลดลง ร้อยละ 47.76 เนื่องจากผู้เสพจะมีอาการอาเจียน เบื่ออาหาร ปวดท้อง ด้านอารมณ์กลุ่มตัวอย่างผู้เสพสารระเหยมีอาการหิวแหว่มากที่สุด ร้อยละ 56.71 รองลงมามีอาการเบื่อหน่าย/ซึมเศร้า ตื่นเต้น กล้าแสดงออก ร้อยละ 29.85 และหวาดระแวง ร้อยละ 26.86

ด้านสังคม กลุ่มตัวอย่างที่เสพสารระเหยร้อยละ 17.91 เพื่อนเลิกติดต่อ ร้อยละ 10.44 ไม่มีญาติมาเยี่ยมจากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เสพสารระเหยส่วนใหญ่ครอบครัวประกอบอาชีพเกษตรกร จึงไม่ค่อยมีเวลาในการมาเยี่ยม นอกจากนี้ยังไม่สะดวกในการเดินทาง ผลกระทบด้านการเรียน พบว่า ผลการเรียนลดลง ร้อยละ 43.28 เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่เสพสารระเหยจะใช้เวลาไปกับการเที่ยวเตร่ หรือกิจกรรมอื่นมากกว่าสนใจด้านการเรียน ส่งผลให้ผลการเรียนลดลง บางรายถึงกับหยุดเรียน โดยจะเห็นได้จากกลุ่มตัวอย่างที่เสพสารระเหยบางรายกำลังศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ร้อยละ 20.90 สอดคล้องกับการศึกษา รัตมี วิทกเวทย์ (2537: 34) พบว่า ภูมิหลังของผู้ติดยาเสพติดส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนหนังสือ โดยจบการศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษาตอนปลาย หรือช่วงมัธยมศึกษาตอนต้น

2. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเสพสารระเหย

2.1 อายุ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเพิ่มโอกาสในการเสพสารระเหยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่เสพสารระเหยที่มีอายุเพิ่มขึ้น 1 ปีจะเพิ่มโอกาสในการเสพสารระเหย 2.526 เท่า ($\text{Exp}(B) = 2.526$) จากการศึกษา พบว่ากลุ่มที่เสพสารระเหยเริ่มเสพครั้งแรกเมื่ออายุระหว่าง 13-18 ปี เฉลี่ยอายุ 15.28 ปี และพบมากที่สุดในช่วงอายุ 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 49.25 รองลงมาคือ 16 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.90 ส่วน กลุ่มที่ไม่เสพสารระเหยมีอายุระหว่าง 12-19 ปี เฉลี่ยอายุ 15.20 ปี และพบกระจายในทุกช่วงอายุ ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่เสพสารระเหยที่ศึกษาเป็นกลุ่มวัยรุ่นที่มีช่วงชีวิตระหว่างวัยเด็กและผู้ใหญ่ พัฒนาการของวัยนี้มีการเปลี่ยนแปลงตามอายุ จากสภาพที่ต้องพึ่งพาผู้ปกครอง ไปสู่สภาวะที่ต้องรับผิดชอบตนเอง และก้าวออกสู่สังคม อายากรู้ อยากลอง กล้าเสี่ยงในภาวะต่างๆ

2.2 โอกาสในการสัมผัสสารระเหย เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเพิ่มโอกาสในการเสพสารระเหยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่เสพสารระเหยที่มีโอกาสในการสัมผัสสารระเหยเพิ่มขึ้น 1 หน่วยจะเพิ่มโอกาสในการเสพสารระเหยเป็น 2.728 เท่า ($\text{Exp}(B) = 2.728$) จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เสพสารระเหยมีโอกาสในการสัมผัสสารระเหยอยู่ในระดับปานกลาง กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เสพสารระเหยมีโอกาสในการสัมผัสสารระเหยอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เสพสารระเหยมีโอกาสสัมผัสสารระเหยที่เป็นอุปกรณ์ที่ใช้ประจำมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เสพสารระเหย โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เสพสารระเหยมีโอกาสสัมผัสกาวทาทางรถ/ น้ำมันเครื่องในระดับมาก รองลงมามีโอกาสสัมผัส กาวทารองเท้า/กาวดักหนูและสีพลาสติก ปากกาเน้นข้อความในระดับปานกลางตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากสารระเหยเป็นส่วนผสมทั้งในผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในทางอุตสาหกรรมและผลิตภัณฑ์ในครัวเรือน เช่น กาว แลคเกอร์ ทินเนอร์ สเปรย์ฉีดผม น้ำมันเบนซิน น้ำยาทาเล็บ เป็นต้น ทำให้มีโอกาสในการสัมผัสกับสารระเหยได้ง่ายขึ้น ผู้เสพจะได้รับสารระเหยที่ละน้อย จนทำให้ติดโดยไม่ตั้งใจ นำไปสู่การเสพสารระเหยในที่สุด สอดคล้องกับ อุดม ดุจศรีวัชร (2539: 25) พบว่าสาเหตุที่ทำให้ติดสารระเหย เพราะมีความจำเป็นต้องใช้อยู่เสมอ เช่น ช่างทาสี ช่างเครื่องยนต์ พนักงานปั้มน้ำมัน ในโรงงานอุตสาหกรรมที่ต้องเกี่ยวข้องกับสารระเหย ช่างทำเครื่องเรือน เป็นต้น บุคคลเหล่านี้ต้องสูดดมสารระเหยเป็นประจำ จนกระทั่งติดโดยไม่รู้ตัว และกลุ่มตัวอย่างที่เสพสารระเหยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเสพสารระเหยมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เสพสารระเหย โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เสพสารระเหยมีสภาพแวดล้อมลักษณะดีกร่าง/อาคารร้าง รองลงมาคือ อยู่ใต้สะพาน สอดคล้องกับการศึกษาของ รัศมี วิทกเวทย์ (2537: 35) พบว่า แหล่งชุมนุมของผู้เสพสารระเหยอยู่ในชุมชนแออัด มักชุมนุมกันตามตู้เพลง วินมอเตอร์ไซด์ ตามมุมมืดในชุมชน ใต้ถนนพลตในเวลาตีๆ และอยู่ในชุมชนที่มีการเสพสารระเหยมากกว่า

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

1. ควรมีการจัดกิจกรรมในกลุ่มเยาวชน ให้ตระหนักถึงการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ หรือจัดฝึกอบรมวิชาชีพให้กับเยาวชน และครอบครัวควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเยาวชน เพื่อสร้างสัมพันธภาพในครอบครัว
2. หลักสูตรการเรียนควรเพิ่มเนื้อหาเรื่องสารระเหย เพื่อให้เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสารระเหย

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

1. การศึกษาพฤติกรรมการเสพยาเสพติดโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างสามารถอธิบายได้ละเอียดขึ้น
2. ควรให้ครอบครัวหรือผู้ใกล้ชิดกับกลุ่มตัวอย่างที่เสพยาเสพติดมีส่วนร่วมในการทำแบบสอบถาม เพื่อทราบถึงสภาพของการเสพยา การใช้ชีวิตประจำวันของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้สารเสพติด เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2551). สถิติคดีประจำปี 2551. สืบค้นเมื่อมกราคม 2552, จาก <http://www2.djop.moj.go.th>.
- กองควบคุมวัตถุเสพติด. (2550). การพัฒนาระบบป้องกันการใช้สารเสพติด (พ.ศ.2548 – พ.ศ. 2550). กรุงเทพฯ: กองควบคุมวัตถุเสพติด กระทรวงสาธารณสุข.
- ดุขฎิ โยเหลา; และคณะ. (2540). ปัจจัยการบ่งชี้สาเหตุการใช้และติดยาเสพติดของเด็กและเยาวชนในกรุงเทพมหานครและจังหวัดยโสธร. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทวีศักดิ์ จันมณี. (2537). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวัตถุเสพติด. กรุงเทพฯ: พญาไทการพิมพ์
- ทิพาวดี เอมะวรรณ. (2545). จิตวิทยาการปรึกษาสำหรับผู้ติดยาเสพติด. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รัชชชัย ไชยเขียว. (2526). การศึกษาถึงสาเหตุของการเสพยาเสพติด. นครปฐม: ปรินญาณิพนธ์. มหาวิทยาลัย มหาวิทาลัยมหิดล.
- ผจงจิต อินทสุวรรณ. (2539). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการติดยาเสพติด. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- รัศมี วิทเวทย์. (2537,กันยายน). การป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในเขตกรุงเทพมหานคร. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล. กรุงเทพฯ:
- สถาบันธัญญารักษ์. (2548). ตำราเวชศาสตร์การเสพติด. ปทุมธานี: สำนักกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สถาบันธัญญารักษ์. (2551). สถิติผู้ป่วยยาเสพติดประเภทสารเสพติด ปีงบประมาณ 2538-2550. สืบค้นเมื่อ 4 มีนาคม 2552, จาก <http://www.thanyarak.go.th>.
- สมชาติ เอี่ยมอนุพงษ์. (2549). สารเสพติดอันตรายใกล้ตัวที่ถูกลืม. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2551, จาก <http://www.probaton.go.th>.
- สมภพ เรืองตระกูล. (2543). ยาเสพติด มหันตภัยเงียบที่ป้องกันได้. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.
- อุดม ดุจศรีวัชร. (2539). ยาเสพติด. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: อักษราพิพัฒน์.
- Brian E. Perron, Michael G. Vaughn; Matthew O. Howard. (2007). **Reasons for using inhalants: Evidence for discrete classes in a sample of incarcerated adolescents.** Journal of Substance Abuse Treatment: 1-5.
- Kelsey J.L., Whittemore A.S., Evan A.S; & Thompson W.D. (1996). **Method in observation epidemiology.** New York. Oxford University.